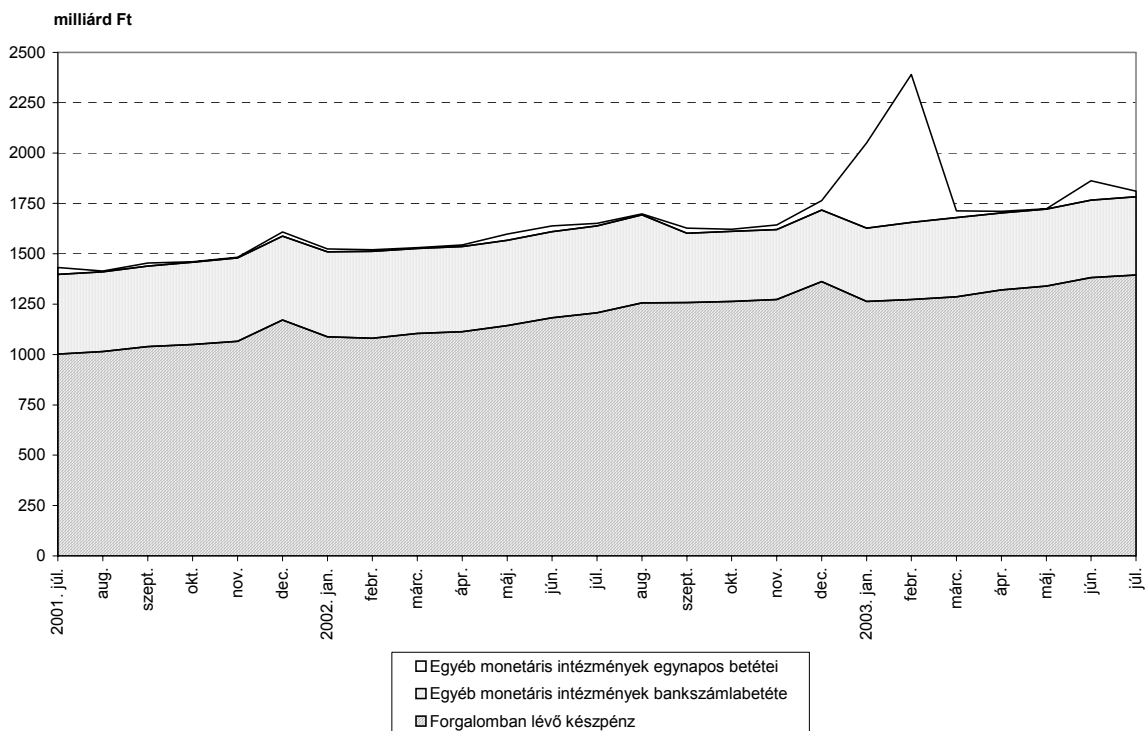


Az MNB statisztikai mérlege a 2003. júliusi előzetes adatok alapján

A jelen publikációtól kezdődően megváltozik a mérleget és a monetáris bázist tartalmazó táblák szerkezete^a (ld. 1. sz. melléklet). Ezzel egyidőben az MNB szezonálisan igazított adatokat és trend adatokból számított egyhavi rövidbázisú évesített növekedési indexeket publikál a monetáris bázis alakulásáról (ld. 2. sz. melléklet).

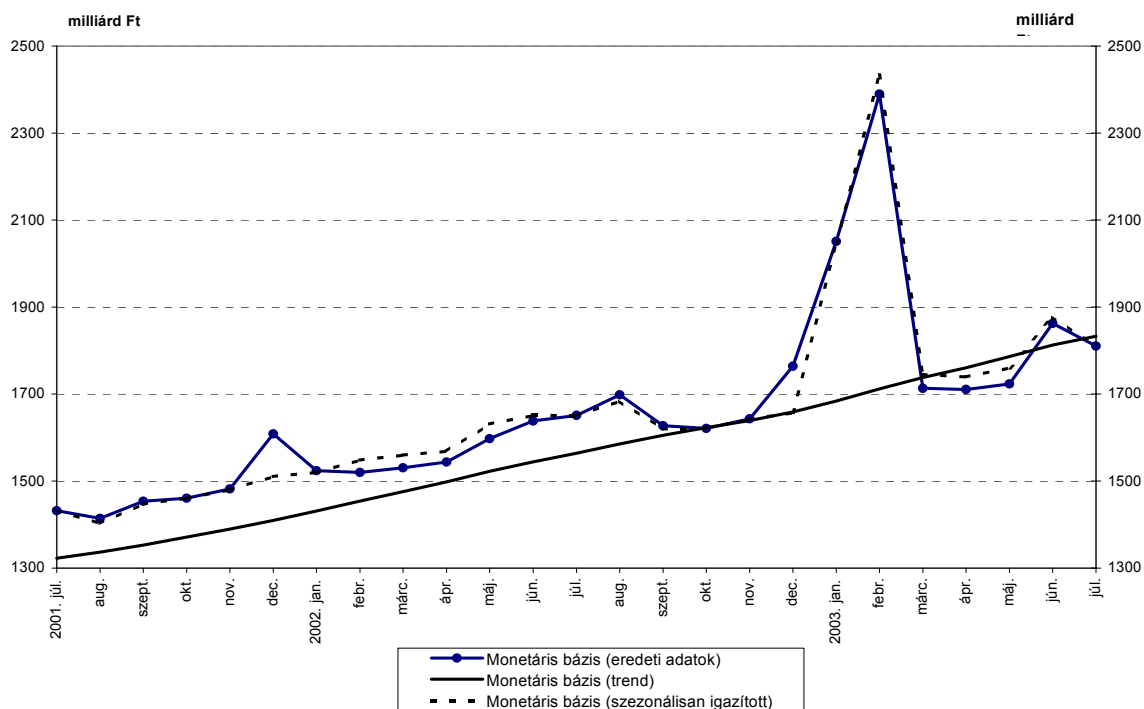
A **monetáris bázis** 52,4 milliárd forinttal 1810,3 milliárd forintra csökkent. Összetevői közül a forgalomban lévő készpénz havi átlagállománya 13,1 milliárd forinttal 1395,2 milliárd forintra, az egyéb monetáris intézmények bankszámláinak átlagos állománya 4,4 milliárd forinttal 388,1 milliárd forintra emelkedett, míg az egyéb monetáris intézmények egynapos betéteinek átlagállománya 69,9 milliárd forinttal 27 milliárd forintra csökkent.

A monetáris bázis összetevői



^a A monetáris bázis 2003. januári és februári kiugró értékeit az egynapos betéteknek a spekulációs támadás következtében rendkívüli mértékben megnőtt átlagállománya okozta.

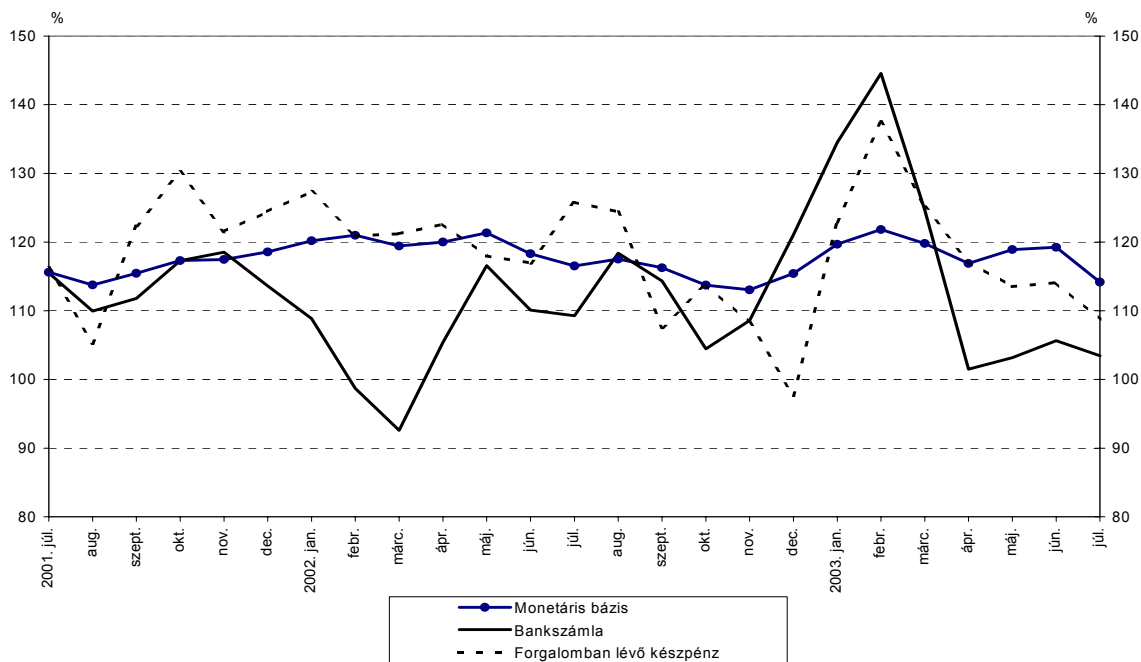
A monetáris bázis alakulása



Megjegyzés: A trend nem tartalmazza az olyan egyedi hatásokat, mint a kötelezőtartalék-szabályozás változása illetve az egynapos betét 2003. januári és februári kiugró értékei.

A monetáris bázis trend adatokból számított rövidbázisú évesített növekedési indexe 114,2%-ot tett ki, amely 5 százalékponttal alacsonyabb a júniusinál.

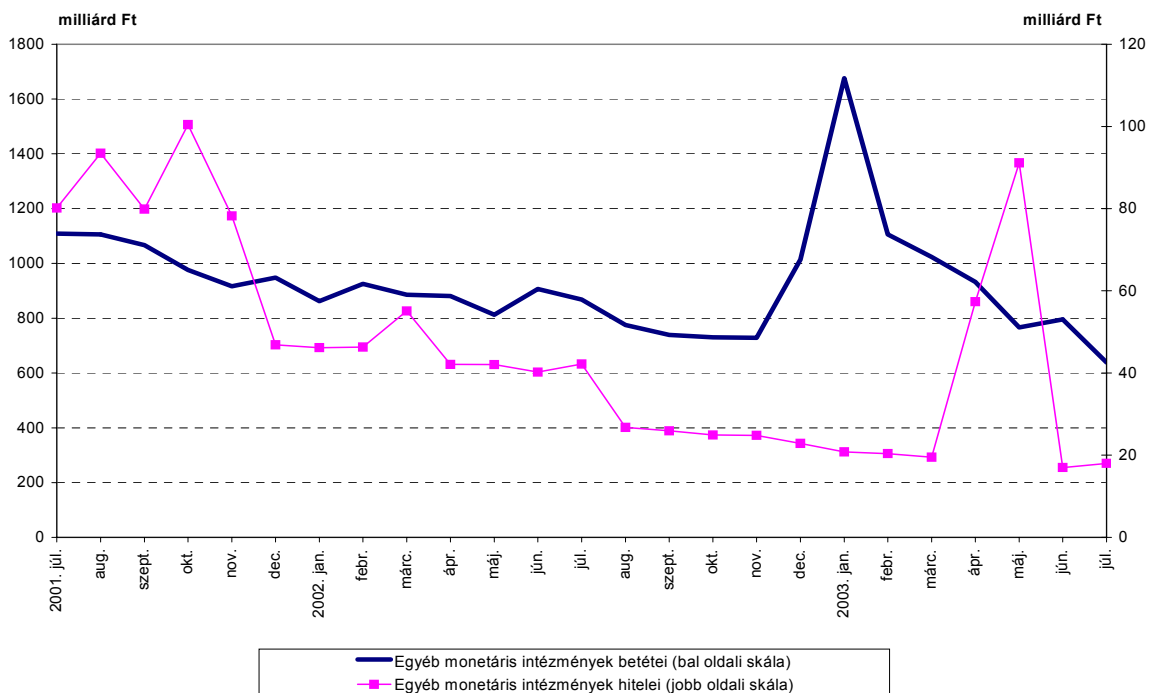
A monetáris bázis és összetevőinek éves növekedési indexei



Megjegyzés: Trendadatokból számolt egyhavi rövidbázisú évesített növekedési indexek. A monetáris bázis részét képező egynapos betétekre nem közlünk indexet, mivel az egynapos betétek állománya nagyon változékony (sokszor vesz fel 0 értéket) és nem mutat szezonális jellemzőket. Ugyanakkor a monetáris bázis tartalmazza az egynapos betétek állományát.

Az egyéb (jegybankon kívüli) monetáris intézmények által elhelyezett betétek állománya 157 milliárd forinttal 638,6 milliárd forintra csökkent, míg az egyéb monetáris intézményeknek nyújtott hitelek állománya 1 milliárd forinttal 18 milliárd forintra növekedett.

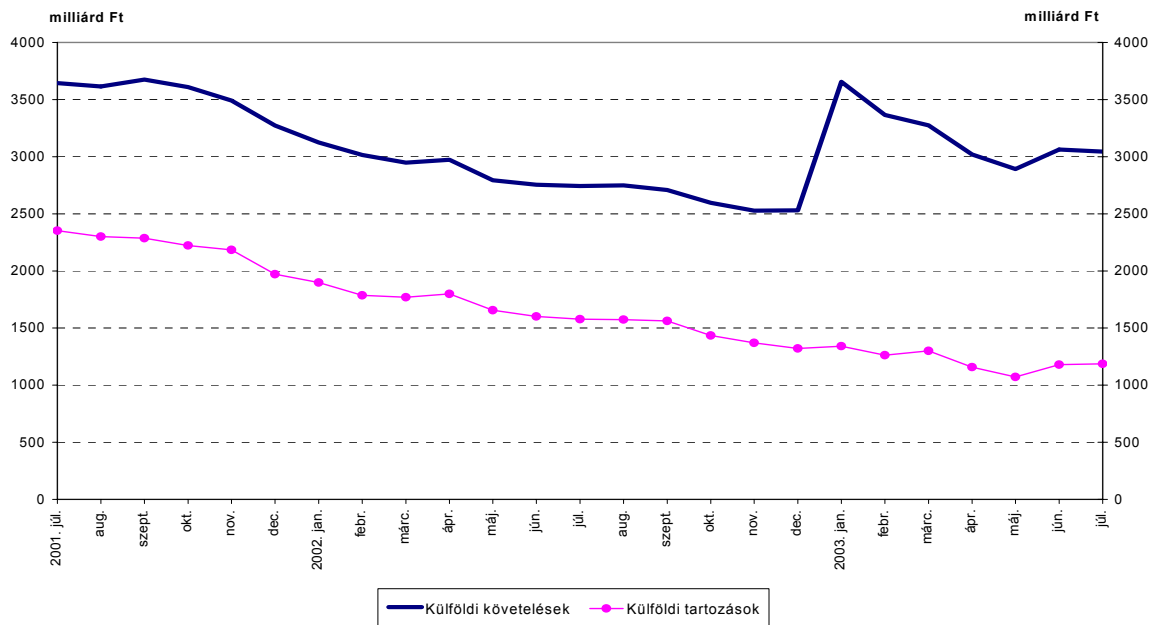
Az egyéb monetáris intézmények hitelei és betétei



A központi kormányzatnak nyújtott hitelek állománya 1,6 milliárd forinttal 869,1 milliárd forintra csökkent, míg a központi kormányzat által elhelyezett betétel állománya 128,7 milliárd forinttal 437 milliárd forintra emelkedett.

A jegybank külfölddel szembeni nettó követelésállománya 26 milliárd forinttal csökkent júniushoz képest. A külfölddel szembeni követelések állománya 17,9 milliárd forinttal 3043,8 milliárd forintra csökkent, a tartozásoké pedig 8,1 milliárd forinttal 1187 milliárd forintra nőtt.

A jegybank külfölddel szembeni követelései és tartozásai



A közleményhez felhasznált alapadatok megtalálhatók az MNB Internetes honlapján (<http://www.mnb.hu>) a Statisztika/ Statisztikai adatok idősorok/ VII. Monetáris mérlegstatisztikák/Monetáris statisztikai publikációk alatt az 1. számú táblában.

MAGYAR NEMZETI BANK
STATISZTIKAI FŐOSZTÁLY

Az új szerkezetű MNB statisztikai mérleg

A monetáris mérlegek alakulásáról szóló 2003. július 31-én megjelent új publikációval összhangban megváltozott az MNB előzetes statisztikai mérlegének a szerkezete is. Ettől a közleménytől kezdődően az MNB statisztikai mérlegére és a monetáris bázisra az előzetes adatokat az új monetáris mérlegekről szóló idősor részeként publikáljuk, amely adatokat minden hónap végén felülírunk a végleges adatokkal.

Új adatként publikáljuk a monetáris bázis szezonálisan igazított és trend adatait, valamint a trendből számított éves növekedési indexeit.

A mérlegből **elhagyott adatok** egy része megjelenik az MNB más publikációiban, illetve kevés információ tartalommal rendelkeznek. Az elhagyott adatok természetesen csak olyan értelemben maradnak ki a publikációkból, hogy nem külön soron, hanem összevontabb formában jelennek meg, azaz nincs olyan adat, amely teljes mértékben eltűnt. Az ilyen értelemben kimaradó, illetve a más mérlegtételbe kerülő adatok a következők:

- a központi kormányzattal és a külfölddel kapcsolatos derivatívák állománya az új táblákban bekerült az egyéb eszközök/egyéb források közé, mert a másik két mérlegben már korábban is így szerepelt és az EKB gyakorlata is ez;
- az MNB eredményét korábban az egyéb források között mutattuk be, az új táblában a saját tőke és tartalékok részeként szerepel;
- az egyéb monetáris intézményeknek nyújtott hitelek és az egyéb monetáris intézmények devizabetéteinek rövid és hosszú lejáratra való megbontása megszűnt;
- a monetáris intézményeknél lévő belföldi és külföldi kibocsátású MNB kötvények állománya a hitelviszonyt megtestesítő értékpapírok (belföldieknél) között szerepel;
- az MNB egyéb pénzügyi vállalatokkal szembeni tartozásai az egyéb belföldi betétek között szerepelnek;
- hiányzik a külföldi követelések és tartozások instrumentumok szerinti bontása az új táblából, de ez megtalálható a fizetési mérleg statisztikában.

A honlapon elhelyezett **új idősorban** ([http://www.mnb.hu/Statisztika/ Statistikai adatok idosorok/ VII. Monetáris mérlegstatisztikák/Monetáris statisztikai publikációk](http://www.mnb.hu/Statisztika/Statistikai_adatok_idosorok/VII.Monetaris_merlegstatisztikak/Monetaris_statistikai_publicaciok)) a következő táblák tartalmazzák az MNB statisztikai mérlegét és a monetáris bázisra vonatkozó adatokat:

1./a tábla: *Az MNB (S.121) statisztikai mérlege és a monetáris bázis (milliárd forint, szezonálisan nem igazított; hó végi állományok)*

1/1. Eszközök

1/2. Források

1./b tábla: *Monetáris bázis és összetevői (milliárd forint; havi átlagállományok)*

1.b/1. Szezonálisan nem igazított állományok és éves növekedési indexek

1.b/2. Szezonálisan igazított állományok és éves növekedési indexek

A monetáris bázis szezonális igazításának módszertana

Az eredeti idősorok alakulását több olyan tényező befolyásolja, melyek nehezíthetik az adatok gazdasági elemzését. Ilyen tényezők például az idősorokban megtalálható éven belüli, többé-kevésbé rendszeres ingadozások, melyek a gazdasági tevékenységnek az év adott szakaszától való függéséből, a ledolgozott munkanapok számának változásából fakadhatnak. Ezeket az ingadozásokat nevezzük szezonálisnak. Hosszabb idősorok esetében a hosszú távú (éven túli) változások közül a tartósakat trendnek, az ingadozó jellegűeket pedig ciklusnak nevezzük. Az idősorok viselkedését a tartós hatások mellett egyszeri véletlen hatások is befolyásolják, melyek a trend, ciklus és az aktuális szezonális hatás alapján várt értéktől térítik el az idősort. Ezeket az egyszeri hatásokat kiugrásoknak nevezzük. A kiugrások több típusát is megkülönböztetjük, vannak ún. egyszeri kiugrások, lecsengő kiugrások, ahol kis idő elteltével az idősor visszaáll az eredeti pályára, valamint szintváltások, ahol az idősor pályája tartósan módosul. A szezonális ingadozások egyszerű módon való kiszűrése érdekében a növekedési ütemek számításához éves indexeket használtunk. Ennek hátránya, hogy késve, és a teljes egy éves időszakra nézve tükrözik a gazdasági folyamatok alakulását. A szezonális ingadozások eltávolítása az idősorokból azonban lehetővé teszi rövidebb bázisú, akár egyhavi rövidbázisú növekedési ütemek képzését is. Az idősorokból a kiugró értékek eltávolítása után egy erre a célra kialakított számítási eljárás segítségével kiszűrhetőek a szezonális hatások is, így kapott szezonálisan igazított idősor csak a trend, a ciklikus, valamint a véletlen komponenst tartalmazza. Amennyiben az idősor alakulásában a véletlen fontos szerepet játszik, az elemzésnél célszerűbb a simább trendadatokat használni.

Az MNB a jelen sajtóközleménytől kezdve közli a monetáris bázis szezonálisan igazított adatait. Az Internetes idősorok között bemutatjuk a monetáris bázis összetevői közül a forgalomban lévő készpénz, valamint a bankszámlabetétek szezonálisan igazított adatait is. Ezek az idősorok a külső, egyedi tényezők hatását tartalmazzák, vagyis nem szűrtük ki belőlük a kiugró értékeket. A monetáris bázis esetében a közvetlenül (direkt módon) igazított adatot adjuk meg. A számítási eljárás összetettsége miatt az összetevők szezonálisan igazított adatainak összege nem adja ki a monetáris bázis szezonálisan igazított értékét. Az eljárás által megtalált kiugrások időpontjait is feltüntetjük az Internetes idősorban, és ahol gazdasági okokkal indokolható, megadjuk a jelenség magyarázatát is.

Mivel a tapasztalataink szerint a monetáris bázis szezonálisan igazított adatai hektikusan viselkednek, a sajtóközleményben publikált egyhavi rövidbázisú évesített növekedési indexek képzéséhez a külső, egyedi tényezők (pl. a kötelezőtartalék-szabályozás változása illetve az egynapos betét 2003. januári és februári kiugró állománya) kiszűrésével nyert trendadatokat használjuk. Az indexek alapját képező trendadatokat az Internetes idősorokban publikáljuk.

A számítások elvégzéséhez a Demetra felületen elérhető TRAMO/SEATS programcsomagot használtuk, mely modell alapú szűrést alkalmaz. A kiugró értékek hatásának kiszűrésére segédváltozókat építettünk be. A számítási eljárás kiküszöbölhetetlen sajátossága, hogy az új bejövő adatok függvényében a régebbi adatok módosulhatnak. A probléma kezelésére azt a megoldást választottuk, hogy a 2002. decemberig tartó idősorokra rögzítettük az idősor-elemzési modell paramétereit, és a 2003-as adatok becsléséhez az így kapott paramétereket használtuk. Az alkalmazott modell alkalmazhatóságát folyamatosan vizsgáljuk, de szándékaink szerint a modellt először csak a 2003. decemberre vonatkozó adatok alapján becsüljük újra.

Módszertani megjegyzések a szezonálisan kiigazított adatokhoz:

- 1) A monetáris bázis szezonális igazítása a Demetra felületen keresztül elérhető TRAMO/SEATS programcsomaggal történik.
- 2) Az ünnepnapok hatását a magyarországi ünnepnapokra elkészített beépített változó segítségével, a munkanaphatást pedig két regressziós változó felhasználásával szűrjük ki.
- 3) A kiugró értékek azonosítása az alapbeállítás szerint történik, mind a három outlier-típus azonosítását megengedve.
- 4) A szezonálisan kiigazított idősorok stabilitása, a revíziók minimalizálása érdekében egy éven keresztül ugyanazt a modellbeállítást alkalmazzuk.
- 5) Az eredmények értelmezésénél lényeges, hogy utolsó két hónap indexei az új bejövő adatok függvényében nagymértékben módosulhatnak.